
การบูรณาการการจัดการสหกิจศึกษาเพื่อสร้างบัณฑิตเชิงผู้ประกอบการ Integrated Approach of Cooperative Education Management Develop Entrepreneurial Graduates

อินทิรา มีอินทร์เกิด¹, จอมพงษ์ มงคลวนิช², มารุจ ลิ้มปะวัฒน์³, ชนาธิป สุขใส⁴
Indhira Meinkerd¹, Jomphong Mongkhonvanit², Maruj Limpawattana³, Chantip Suksai⁴
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม¹⁻⁴
Indhira_me@hotmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของนักศึกษาสหกิจศึกษาในสถานประกอบการ ภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) และความสำเร็จเพื่อสร้างบัณฑิตเชิงผู้ประกอบการของนักศึกษาสหกิจศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร/ผู้จัดการ/หัวหน้าฝ่าย/หัวหน้างาน/พนักงานพี่เลี้ยง/ผู้นิเทศนักศึกษาสหกิจศึกษาในสถานประกอบการ จำนวน 283 คน วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะการปฏิบัติงานของนักศึกษาสหกิจศึกษาในสถานประกอบการภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) และความสำเร็จเพื่อสร้างบัณฑิตเชิงผู้ประกอบการของนักศึกษาสหกิจศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รองลงมา คือ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ และด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ นอกจากนี้สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ปัจจัยทั้ง 5 ค่า ($R^2 = 0.821$) สามารถอธิบายความสำเร็จเชิงผู้ประกอบการของนักศึกษาสหกิจศึกษา ($R = 67.50$) และมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ ($SE_{est} = 18.85$) มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

คำสำคัญ: การบูรณาการ, มาตรฐานสหกิจศึกษา, มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ, บัณฑิตเชิงผู้ประกอบการ

Abstract

This research aimed to study were to examine the competencies of cooperative education students in the workplace according to the Thai Qualifications Framework for Higher Education (TQF) alongside with the entrepreneurial success to develop cooperative education students. The subjects were 283 executives, managers/heads of the departments, job supervisors, cooperative education advisors. The data were analyzed by using Multiple Regression Analysis. The results showed that 1) the competencies of cooperative education students in the workplace in relation to the five skill domains of Thai Qualifications Framework for Higher Education (TQF) and factors of the entrepreneurial success to develop cooperative education students were rated at a high level. 2) hypothesis testing result was analyzed on weight of impact of independent variable which affected, It showed the factors of the

competencies of cooperative students are the analytical, communication and the use of information technology skills followed by intellectual skills, moral and ethics skills, knowledge skills, and interpersonal and responsibilities skills at the statistical significance level of 0.05.

Keywords: Integration, cooperative education standard, Thai Qualifications Framework for Higher Education, Entrepreneurial Graduate

บทนำ

ความเปลี่ยนแปลงจากโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ได้รับการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดก่อให้เกิดนวัตกรรมอย่างพลิกผันต่อการพัฒนาประเทศ อีกทั้งยังมีความท้าทายต่อการพัฒนาที่สำคัญ เช่น อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจในปี 2560 ที่ร้อยละ 3.9 ถือว่าอยู่ในระดับต่ำกว่าศักยภาพ เมื่อเทียบกับร้อยละ 6.0 ต่อปี ในช่วงเวลาเกือบ 6 ทศวรรษที่ผ่านมา โดยมีสาเหตุหลักจากการชะลอตัวของการลงทุนภายในประเทศและสถานการณ์เศรษฐกิจโลกที่ยังไม่ฟื้นตัวได้เต็มที่ โครงสร้างเศรษฐกิจไทยที่ยังไม่สามารถขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ การผลิตประกอบกับแรงงานไทยยังมีปัญหาเรื่องคุณภาพและสมรรถนะที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการในการขับเคลื่อนการพัฒนาของประเทศ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมดังกล่าวจะส่งผลต่อทั้งการจ้างงานและอาชีพที่จะมีรูปแบบและลักษณะงานที่เปลี่ยนไป มีความต้องการแรงงานที่มีสมรรถนะสูงเพิ่มมากขึ้น อาชีพหลายอาชีพอาจหายไปจากตลาดงานในปัจจุบันและบางอาชีพจะถูกทดแทนด้วยระบบอัตโนมัติโดยเฉพาะอาชีพที่ต้องการทักษะระดับต่ำ ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อความมั่นคงและคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ปรับตัวไม่ทันหรือขาดความรู้และทักษะที่ทันกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งกระแสโลกาภิวัตน์ที่จะทำให้เกิดการพัฒนาขยายความเป็นเมืองวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งปัจจัยและแนวโน้มที่คาดว่าจะส่งผลต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ ข้างต้น เห็นได้ว่าบริบทและสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีพลวัตสูงและมีความซับซ้อนหลากหลายมิติซึ่งจะส่งผลกระทบต่ออนาคตการพัฒนาประเทศอย่างมาก (พระราชบัญญัติยุทธศาสตร์ชาติ, 2561)

การเปิดกว้างของธุรกิจเพื่อก้าวไปสู่ระบบการค้าเสรีลักษณะของบัณฑิตที่ตลาดแรงงานต้องการ มีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตที่ผ่านมา ซึ่งปัจจุบันสถานประกอบการมีความต้องการบัณฑิตที่มีทักษะในการทำงาน เช่น การตัดสินใจและแก้ไขปัญหา การมีมนุษยสัมพันธ์ มีความคิด สร้างสรรค์ ความสามารถในการสื่อสารทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และการนำเสนอได้อย่างถูกต้อง พร้อมทั้งการมีคุณธรรม จริยธรรม ที่ดีงาม เป็นต้น (มาลินี สายก้อน และไพฑูริย์ อินดีชาน, 2555) นอกจากนี้ประเทศไทยยังประสบปัญหาวิกฤติคุณภาพอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษาไทยผลิตบัณฑิตไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ ขาดความรู้และทักษะของอาชีพ ไม่เชื่อมโยงกับสังคม และการประกอบอาชีพ บัณฑิตที่จบอุดมศึกษามีความรู้และทักษะรวมทั้งคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานค่อนข้างต่ำ ไม่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ทั้งที่ภารกิจด้านการผลิตบัณฑิตเป็นภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งที่ต้องมีการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาการ มาตรฐานวิชาชีพ และตามความต้องการของตลาดแรงงาน แรงงานฝีมือและการผลิตแรงงานในประเทศไทยทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพของแรงงาน อีกทั้งช่องว่างของทักษะที่สถานศึกษาไม่สามารถผลิตแรงงานฝีมือของประเทศ (จงจิตต์ ฤทธิรงค์ และริณา ต๊ะดี, 2558) อย่างไรก็ตามจากการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์และสมรรถนะหรือความสามารถหลัก (competency) ของนักศึกษาที่ผู้ใช้บัณฑิตในแต่ละสาขาวิชาชีพที่ต้องการ พบว่า การกำหนดสมรรถนะหรือความสามารถหลักให้กับนักศึกษา (competency layer) ได้แก่ สมรรถนะหลัก (core competency) สมรรถนะหน้าที่ (function competency) นั้นส่งผลให้ผลิตบัณฑิตให้ตรงตาม

ความต้องการขององค์กรผู้ใช้บัณฑิต (ปานเพชร ชินินทร และวิเชษฐ์ พลายมาศ, 2553) สอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาทักษะที่จำเป็นของนักศึกษาบัญชีในระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัย 3 แห่งในประเทศออสเตรเลีย พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตที่จำเป็นที่สอดคล้องกัน ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร ทักษะในการคิดวิเคราะห์ ทักษะทางวิชาชีพ และทักษะในการทำงานเป็นทีม ทักษะที่กล่าวถึงเหล่านี้ก็ยังเป็นทักษะที่ผู้ประกอบการต้องการจากนักศึกษาอีกด้วย (Kavanagh & Drennan, 2008) และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการเพิ่มศักยภาพให้บัณฑิตมีคุณภาพและตรงความต้องการของตลาดแรงงานเป็นระบบการศึกษาที่จัดให้มีการเรียนการสอนในสถานศึกษาสลับกับการไปหาประสบการณ์โดยตรงจากการปฏิบัติงานจริง องค์กรอย่างมีระบบ ด้วยความร่วมมือจากองค์กรและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเป็นระบบการศึกษาที่ผสมผสานการเรียนกับการปฏิบัติการ (Work Integrated Learning) (สมาคมสหกิจศึกษาไทย, 2552) และรัฐควรให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่สถานประกอบการที่ร่วมจัดสหกิจศึกษาด้วย จึงจะสามารถจูงใจให้สถานประกอบการสนใจศึกษาและให้ความร่วมมือกับสหกิจศึกษาอย่างจริงจังและอย่างแพร่หลายมากขึ้น (สมาคมสหกิจศึกษาไทย, 2553) จากประเด็นที่กล่าวมาผู้วิจัยเห็นความสำคัญที่จะศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของนักศึกษาสหกิจศึกษาในสถานประกอบการภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ว่ามีปัจจัยใดที่ส่งผลต่อความสำเร็จเพื่อสร้างบัณฑิตเชิงผู้ประกอบการเชิงผู้ประกอบการของนักศึกษาสหกิจศึกษา ประเด็นสำคัญในการแก้ปัญหาดังกล่าว จึงเป็นความท้าทายของสถาบันอุดมศึกษาในการวางแผนพัฒนาระบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถให้สอดคล้องกับความต้องการสถานประกอบการของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของนักศึกษาสหกิจศึกษาในสถานประกอบการภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) และความสำเร็จเพื่อสร้างบัณฑิตเชิงผู้ประกอบการของนักศึกษาสหกิจศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้ประกอบการ/นายจ้าง/ผู้ใช้นักศึกษาสหกิจศึกษาในเครือข่ายสหกิจศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้จัดการ/หัวหน้าฝ่าย/หัวหน้างาน/พนักงานที่เลี้ยง/ผู้นิเทศนักศึกษา หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 4,834 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2561)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการ/นายจ้าง/ผู้ใช้นักศึกษาสหกิจศึกษาในเครือข่ายสหกิจศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 369 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1973) ใช้วิธีการผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จำแนกเป็นตามเครือข่ายพัฒนาอุดมศึกษาภูมิภาค จำนวน 9 เครือข่าย ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยสุ่มรายชื่อสถานประกอบการที่เข้าร่วมสหกิจศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ประเภทของสถานประกอบการ ขนาดของสถานประกอบการ จำนวน/สาขาของนักศึกษาสหกิจศึกษา และวิธีการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานในสถานประกอบการ จำนวน 5 ข้อ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สมรรถนะของนักศึกษาสหกิจศึกษาในสถานประกอบการตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 40 ข้อ เป็นลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert, 1967: 101-103)

ตอนที่ 3 ความสำเร็จเพื่อสร้างบัณฑิตเชิงผู้ประกอบการของนักศึกษาสหกิจศึกษา จำนวน 12 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามความคิดเห็นเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมอื่น ๆ เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) สำหรับให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ด้านความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้ววิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) (Cronbach, 1990) เลือกข้อคำถามที่มีความสอดคล้องโดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) จำนวน 30 ชุด โดยได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.844

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามและเก็บข้อมูล คือ ส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียน พร้อมแนบของเปล่าติดดวงตราไปรษณียากรเพื่อส่งกลับคืนผู้วิจัย โดยส่งแบบสอบถาม จำนวน 369 ฉบับและได้รับคืนทั้งหมด 283 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 76.69

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ทัวไปของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็น ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย การวิเคราะห์สมรรถนะของนักศึกษาสหกิจศึกษาในสถานประกอบการตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และการวิเคราะห์ความสำเร็จเพื่อสร้างบัณฑิตเชิงผู้ประกอบการของนักศึกษาสหกิจศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบสมมติฐานสมรรถนะของนักศึกษาที่มีผลต่อความสำเร็จเพื่อสร้างบัณฑิตเชิงผู้ประกอบการ โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ลักษณะพื้นฐานของสถานประกอบการ พบว่า รูปแบบของสถานประกอบการส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานของภาคเอกชน/บริษัท รองลงมา คือ หน่วยงานอื่น ๆ เช่น องค์กรอาสาสมัคร เป็นหน่วยงานของรัฐบาลที่เป็นรัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานของทางราชการ/รัฐบาลที่ไม่ใช่รัฐวิสาหกิจ ประเภทของสถานประกอบการ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นสถานประกอบการขนาดเล็กมีจำนวนพนักงานต่ำกว่า 50 คน รองลงมา คือ สถานประกอบการขนาดกลางมีจำนวนพนักงาน 50-200 คน และสถานประกอบการขนาดใหญ่ มีจำนวนพนักงานมากกว่า 200 คน ตำแหน่งปัจจุบัน พบว่า มีตำแหน่งเป็นผู้บริหารระดับสูง รองลงมา คือ ผู้บริหารระดับกลาง ผู้บริหารระดับต้น และอื่น ๆ ได้แก่ ฝ่ายบริหารทรัพยากรมนุษย์ การรับนักศึกษาเข้าปฏิบัติงาน พบว่า ส่วนใหญ่สถานประกอบการมีการรับนักศึกษาสหกิจศึกษาไม่ต่ำกว่า 1 คน/ปี (สำหรับสถานประกอบการขนาดเล็ก) รองลงมาคือ มีการรับนักศึกษาสหกิจศึกษาไม่ต่ำกว่า 3 คน/ปี (สำหรับสถานประกอบการขนาดกลาง) และมีการรับนักศึกษาสหกิจศึกษาไม่ต่ำกว่า 10 คน/ปี (สำหรับสถานประกอบการขนาดใหญ่) กระบวนการคัดเลือกบุคลากรเข้าปฏิบัติงานในสถานประกอบการ พบว่า สถานประกอบการมากกว่าครึ่งมีการสอบข้อเขียนและสอบสัมภาษณ์ รองลงมาคือ สอบสัมภาษณ์ และสอบข้อเขียน

2. ผลการวิเคราะห์สมรรถนะการปฏิบัติงานของนักศึกษาสหกิจศึกษาในสถานประกอบการภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สมรรถนะการปฏิบัติงานของนักศึกษาสหกิจศึกษาในสถานประกอบการ (ภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF)) โดยภาพรวม

สมรรถนะการปฏิบัติงานของนักศึกษาสหกิจศึกษาใน สถานประกอบการ	ระดับการปฏิบัติ		ค่าระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	3.57	0.38	มาก	4
2. ด้านความรู้	4.14	0.31	มาก	2
3. ด้านทักษะทางปัญญา	4.16	0.39	มาก	1
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	3.92	0.32	มาก	3
5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.36	0.74	ปานกลาง	5
รวม	3.85	0.20	มาก	

จากตารางที่ 1 สมรรถนะการปฏิบัติงานของนักศึกษาสหกิจศึกษาในสถานประกอบการ (ภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF)) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 ($\bar{X}=3.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากเกือบทุกรายการ คือ ด้านทักษะทางปัญญา ($\bar{X}=4.16$) ด้านความรู้ ($\bar{X}=4.14$) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ($\bar{X}=3.92$) ด้านคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{X}=3.57$) และอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X}=3.86$)

3. ผลการวิเคราะห์ความสำเร็จเพื่อสร้างบัณฑิตเชิงผู้ประกอบการของนักศึกษาสหกิจศึกษา ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความสำเร็จเพื่อสร้างบัณฑิตเชิงผู้ประกอบการของนักศึกษาสหกิจศึกษา

ความสำเร็จเชิงผู้ประกอบการของ นักศึกษาสหกิจศึกษา	ระดับการปฏิบัติ		ค่าระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. มีความคิดริเริ่ม (ความคิดสร้างสรรค์)	2.90	0.84	ปานกลาง	10
2. มีการยอมรับความเสี่ยง	4.21	0.58	มาก	2
3. มีความเชื่อมั่นในความสามารถตนเอง (ความมั่นใจในตนเอง)	4.26	0.64	มาก	1
4. มีความขยันหมั่นเพียร มุ่งมั่นอดทน (อดทนต่อความล้มเหลว)	4.11	0.64	มาก	4
5. มีความต้องการตอบสนองอย่างทันที	4.12	0.64	มาก	3
6. มีความกระตือรือร้น (แสวงหาข้อมูล)	3.54	0.93	มาก	9
7. มีความสามารถในการแข่งขันและขึ้นชอบการทำธุรกิจ	3.86	0.82	มาก	7
8. มีการวางแผนทางในอนาคต (เป้าหมาย)	3.63	0.67	มาก	8
9. มีทักษะการจัดการและวิสัยทัศน์	4.06	0.88	มาก	6
10. มีความต้องการความสำเร็จและการเติบโต	4.07	0.94	มาก	5
11. มีมนุษยสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสาร (ทักษะทางสังคม)	2.95	1.11	ปานกลาง	11
12. มีจริยธรรมทางธุรกิจ (ความซื่อสัตย์สุจริต)	4.06	0.88	มาก	6
รวม	3.81	0.32	มาก	

จากตารางที่ 2 ความสำเร็จเพื่อสร้างบัณฑิตเชิงผู้ประกอบการของนักศึกษาสหกิจศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 ($\bar{X}=3.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากและปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 5 ลำดับแรก คือ มีความเชื่อมั่นในความสามารถตนเอง (ความมั่นใจในตนเอง) ($\bar{X}=4.26$) มีการยอมรับความเสี่ยง ($\bar{X}=4.21$) มีความต้องการตอบสนองอย่างทันที ($\bar{X}=4.12$) มีความขยันหมั่นเพียร มุ่งมั่นอดทน (อดทนต่อความล้มเหลว) ($\bar{X}=4.11$) มีความต้องการความสำเร็จและการเติบโต ($\bar{X}=4.07$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีมนุษยสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสาร (ทักษะทางสังคม) ($\bar{X}=2.95$)

4. ผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จเพื่อสร้างบัณฑิตเชิงผู้ประกอบการของนักศึกษาสหกิจศึกษา ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณสมรรถนะของนักศึกษาสหกิจศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จเพื่อสร้างบัณฑิตเชิงผู้ประกอบการของนักศึกษาสหกิจศึกษา

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จเพื่อสร้างบัณฑิตเชิงผู้ประกอบการของนักศึกษาสหกิจศึกษา	Unstandardized		Standardized	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่	-.561	.218		-2.577	0.010
สมรรถนะของนักศึกษาสหกิจศึกษา					
- ด้านคุณธรรม จริยธรรม (x_1)	0.98	.035	.115	2.799	0.005*
- ด้านความรู้ (x_2)	.115	.042	.110	2.723	0.007*
- ด้านทักษะทางปัญญา (x_3)	.299	.031	.358	9.600	0.000*
- ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (x_4)	.083	.039	.083	2.107	0.036*
- ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (x_5)	.568	.041	.551	13.837	0.000*
R = 0.821 ^a R ² = .675 SE _{est} ± 18850 F = 114.946 Sig. = 000					

R แทนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ R² แทนค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ SE_{est} แทนความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ F แทนสถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตจากการแจกแจงแบบเอฟเพื่อทราบนัยสำคัญของ R

จากตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณสมรรถนะของนักศึกษาสหกิจศึกษาที่มีผลต่อความสำเร็จเพื่อสร้างบัณฑิตเชิงผู้ประกอบการของนักศึกษาสหกิจศึกษา ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เมื่อพิจารณาน้ำหนักของผลกระทบของตัวแปรอิสระที่ส่งผลกับความสำเร็จเพื่อสร้างบัณฑิตเชิงผู้ประกอบการของนักศึกษาสหกิจศึกษา พบว่า สมรรถนะของนักศึกษาสหกิจศึกษา ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\beta=0.551$) รองลงมา คือ ด้านทักษะทางปัญญา ($\beta=0.358$) ด้านคุณธรรม จริยธรรม ($\beta=0.115$) ด้านความรู้ ($\beta=0.110$) และด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ($\beta=0.083$) นอกจากนี้ สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ปัจจัยทั้ง 5 ค่า ($R^2=0.821$) มีค่าเข้าใกล้ 1.00 แสดงว่ามีความสัมพันธ์สูงมาก สามารถใช้ตัวแปรอิสระทั้งหมดพยากรณ์ตัวแปรตามได้ดี และสามารถอธิบาย

ความสำเร็จเพื่อสร้างบัณฑิตเชิงผู้ประกอบการของนักศึกษาสหกิจศึกษา (R) ได้ร้อยละ 67.50 และมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ (SE_{est}) เท่ากับ 18.85 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. แนวทางการบูรณาการจัดการสหกิจศึกษาเพื่อสร้างบัณฑิตเชิงผู้ประกอบการ

แนวทางการบูรณาการจัดการสหกิจศึกษาเพื่อสร้างบัณฑิตเชิงผู้ประกอบการนั้นต้องส่งเสริมให้นักศึกษาสหกิจศึกษามีการพัฒนาทักษะความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีทักษะในการปรับตัวและร่วมมือกับผู้อื่นในการแก้ไขปัญหาและสามารถวางแผนดำเนินโครงการได้ด้วยตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัย สมรรถนะการปฏิบัติงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ที่ส่งผลความสำเร็จเพื่อสร้างบัณฑิตเชิงผู้ประกอบการ ประกอบด้วย 5 ตัวแปร คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวก ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่พบว่า ปัจจัยทั้ง 5 ตัวมีความสัมพันธ์และมีความสำคัญต่อความสำเร็จเชิงผู้ประกอบการของนักศึกษาสหกิจศึกษา สอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 (Thai Qualifications Framework for Higher Education) (TQF : HED) อีกทั้งสอดคล้องกับ (Kavanagh; & Drennan, 2008) และ (Finegold; & Notabartolo, 2010) พบว่า ทักษะที่ควรมีในการทำงาน คือ ทักษะในการสื่อสาร ทักษะในการคิดสร้างสรรค์ ทักษะในการบริหารจัดการ ทักษะในการปรับตัว ทักษะทางวิชาชีพ และทักษะในการคิดคำนวณและคอมพิวเตอร์เป็นทักษะสำหรับบุคลากรที่องค์การระดับชาติและระดับนานาชาติในศตวรรษที่ 21 ต้องการ และสอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แนวคิดการศึกษาไทย 4.0 และกรอบการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กำหนดแนวทางในการจัดทำมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยนำสมรรถนะดิจิทัลสำหรับคุณวุฒิระดับปริญญาตรี มาเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านที่ 5 ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (พระราชบัญญัติมาตรฐานการอุดมศึกษา, 2561) ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2559) ได้ระบุถึงคุณลักษณะของผู้เรียนที่สอดคล้องกับการศึกษาเพื่อขับเคลื่อนสู่ประเทศไทย 4.0 ว่า การเรียนยุคใหม่ต้องเน้นการคิด มีสมรรถนะ (ปฏิบัติงานได้จริง) เป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สามารถผลิตองค์ความรู้และนวัตกรรมได้ สามารถบูรณาการกับสังคม เน้นการร่วมมือกันทำ ทั้งนี้ยังได้ระบุทักษะหมวด 12 ที่ผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 ควรมี ได้แก่ 1) ทักษะการคิด 10 มิติ ได้แก่ การคิดวิพากษ์ การวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดบูรณาการ การคิดนวัตกรรม การคิดเปรียบเทียบ การคิดกลยุทธ์ การคิดประยุกต์ การคิดอนาคต การคิดสร้างสรรค์ 2) ทักษะการใช้เหตุผล 3) ทักษะการตัดสินใจ 4) ทักษะการสื่อสาร 5) ทักษะภาษาต่างประเทศ 6) ทักษะการใช้เทคโนโลยี 7) ทักษะการสร้างเครือข่าย 8) ทักษะการประกอบการ 9) ทักษะการจัดการ 10) ทักษะความเป็นผู้นำ 11) ทักษะการจัดระบบ และ 12) ทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

ผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (World Economic Forum, 2016) ที่ได้เสนอ 10 ทักษะที่จำเป็นในปี ค.ศ. 2020 ที่ตลาดแรงงาน โลกต้องการ ได้แก่ 1) ทักษะการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน (Complex Problem Solving) 2) การคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) 3) การคิดสร้างสรรค์ (Creativity) 4) การจัดการบุคคล (People Management) 5) การทำงานร่วมกับผู้อื่น (Coordinating with Others) 6) ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) 7) การประเมินและตัดสินใจ (Judgment and Decision Making) 8) การบริการ (Service Orientation) 9) การเจรจาต่อรอง (Negotiation) และ 10) ความคิดยืดหยุ่น (Cognitive Flexibility) และงานของ OECD (Organization for Economic Cooperation and Development, 2018) ได้เสนอบทความ เรื่อง การเตรียมความพร้อมวัยรุ่นสำหรับโลกแห่งการมีส่วนร่วมและความยั่งยืน: กรอบสมรรถนะระดับสากล ได้เสนอมิติของสมรรถนะสากล ได้แก่ การเข้าใจประเด็นระดับท้องถิ่น ระดับสากล และระดับวัฒนธรรม

อย่างมีนัยสำคัญ การเข้าใจและซาบซึ้งต่อมุมมองและทัศนคติของบุคคลอื่น การเปิดรับและมีปฏิสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ การลงมือปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนและความเป็นอยู่ที่ดี

2. ผลการวิจัยความสำเร็จเพื่อสร้างบัณฑิตเชิงผู้ประกอบการของนักศึกษาสหกิจศึกษา ประกอบด้วย 12 ตัวแปร คือ ด้านความคิดริเริ่ม (ความคิดสร้างสรรค์) ด้านการยอมรับความเสี่ยง ด้านความเชื่อมั่นในความสามารถตนเอง (ความมั่นใจในตนเอง) ด้านความขยันหมั่นเพียร มุ่งมั่นอดทน (อดทนต่อความล้มเหลว) ด้านความต้องการตอบสนองอย่างทันที ด้านมีความกระตือรือร้น (แสวงหาข้อมูล) ด้านความสามารถในการแข่งขันและขึ้นชอบการทำธุรกิจ ด้านการวางแผนงานในอนาคต (เป้าหมาย) ด้านทักษะการจัดการและวิสัยทัศน์ ด้านความต้องการความสำเร็จและการเติบโต ด้านมนุษยสัมพันธ์ และการติดต่อสื่อสาร (ทักษะทางสังคม) และด้านจริยธรรมทางธุรกิจ (ความซื่อสัตย์สุจริต) พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับงานของ (สุรเกียรติ์ ชาติวัฒนาวิทย์, 2561) ได้เสนอบทความ เรื่อง คุณลักษณะบัณฑิตที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศไทยตามแนว “ประเทศไทย 4.0” สรุปและมีข้อเสนอแนะว่า ช่องว่างระหว่างกระบวนการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาทำให้เห็นว่า การผลิตบัณฑิตของแต่ละสถาบันยังคงมีความเป็นปัจเจก คือ ยังคงขาดความเชื่อมโยงระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับผู้ใช้และผู้ประโยชน์จากบัณฑิต ด้วยเหตุนี้แนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยตามแนว “ประเทศไทย 4.0” คือ 1) การส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้มีโอกาสในการมีประสบการณ์จริงจากองค์กรธุรกิจระหว่างการเรียน เพื่อเพิ่มทักษะและประสบการณ์ที่ใช้ในสถานการณ์จริง รวมไปถึงเพื่อทราบถึงสิ่งที่ต้องคุณลักษณะที่จำเป็นที่ต้องส่งเสริมกับนิสิตนักศึกษาก่อนที่จะไปเป็นบัณฑิต 2) คือการส่งเสริมให้มีการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรจากทางภาคเอกชนเพื่อให้หลักสูตรที่สถาบันออกแบบมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตอย่างแท้จริง อีกทั้งการดึงนิสิต นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับความสนใจ และตรงตามความต้องการของตนเองอีกด้วย นอกจากนี้ควรมีส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้มีโอกาสเปิดโลกทัศน์ในการเรียนรู้จากบริบทต่างวัฒนธรรม ซึ่งนอกจากจะช่วยให้ให้นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้ความรู้ต่าง ๆ วัฒนธรรม ยังได้เรียนรู้ทักษะการทำงาน และสมรรถนะหลากหลายที่สามารถนำมาใช้ในการทำงานจริงได้อีกด้วย หากสถาบันอุดมศึกษาได้ให้ความสำคัญกับจุดเน้นในคุณลักษณะของบัณฑิตที่มีความสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศไทยตามแนวโมเดล “ประเทศไทย 4.0” ก็จะทำให้สถาบันอุดมศึกษา สามารถที่จะดำเนินงานตามภารกิจด้านการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ อีกทั้งยังสอดคล้องกับความต้องการของประเทศที่เป็นปัจจุบันเพื่อให้บัณฑิตที่จบออกไปเป็นทุนมนุษย์ (Human Capital) ที่สำคัญในการขับเคลื่อนให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาประเทศไทยให้มีนวัตกรรม เทคโนโลยี สินค้าและบริการที่มีคุณค่าสูง เพื่อหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) ได้ในที่สุดตามเป้าหมายของการพัฒนาประเทศไทยตามโมเดลประเทศไทย 4.0

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับสถานประกอบการ

- 1) การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกนักศึกษาสหกิจศึกษาอย่างมีอิสระ
- 2) รับมอบหมายตรงตามสาขาวิชาที่นักศึกษาสหกิจกำลังศึกษาอยู่
- 3) กำหนดช่วงเวลาให้คำปรึกษาอย่างเพียงพอ
- 4) ให้คำแนะนำให้กับนักศึกษาสหกิจศึกษาเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบก่อนเริ่มปฏิบัติงาน
- 5) วางแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจนให้กับนักศึกษาสหกิจศึกษา
- 6) มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงาน
- 7) มีความพร้อมและ/หรือผลงานในการถ่ายทอดประสบการณ์/นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานสหกิจ

ศึกษากับสังคมภายนอก

- 8) มีการจัดการสัมมนานำเสนอผลงานของนักศึกษาสหกิจศึกษา และมีผู้บริหารที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมรับฟัง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับนักศึกษาสหกิจศึกษา

- 1) ความสามารถติดตั้งซอฟต์แวร์
- 2) รู้วิธีใช้คุณลักษณะด้านความปลอดภัย เช่น ซอฟต์แวร์ด้านไวรัสและการตั้งความความมั่นคงปลอดภัยบนอุปกรณ์ รวมทั้งข้อมูลส่วนตัวบนสื่อสังคมออนไลน์
- 3) ความสามารถเรียนรู้หลักการพื้นฐานการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้ตามคำแนะนำ และสามารถทดลองทำได้
- 4) ความสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่หลากหลาย ได้อย่างคุ้นเคย และใช้คำศัพท์เฉพาะได้พอสมควร
- 5) ความสามารถใช้เทคโนโลยีที่หลากหลายอย่างสะดวกสบายในการเรียนรู้
- 6) มีมนุษยสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสาร (ทักษะทางสังคม)
- 7) มีความคิดริเริ่ม (ความคิดสร้างสรรค์)

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) การวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัย ควรประเมินการเตรียมความพร้อมเพื่อสร้างบัณฑิตเชิงผู้ประกอบการที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสหกิจศึกษาไทย เพื่อนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มายืนยันในความเป็นไปได้ของแนวทางการบูรณาการจัดการสหกิจศึกษาเพื่อสร้างบัณฑิตเชิงผู้ประกอบการต่อไป

2) การวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัย ควรวิจัยเกี่ยวกับระดับสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาสหกิจศึกษาที่สถานประกอบการคาดหวังในปัจจุบัน และระดับสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการที่สถานประกอบการคาดหวัง เพื่อจะทำให้ทราบช่องว่างของสมรรถนะที่ต้องการ (competency gap) จะได้นำผลการประเมินมาจัดทำแผนการพัฒนาบุคคล (individual plan) เพื่อนำไปสู่การวางแผนการจัดฝึกอบรมและพัฒนาบุคคลากรใหม่ให้มีความสามารถหลักให้สอดคล้องกับสถานประกอบการต้องการ ทำให้ได้รับการจ้างงานต่อเนื่องหลังจากสำเร็จการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2559). อนาคตใหม่ของการศึกษาไทยในยุค Thailand 4.0. สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2562, จาก <http://www.li.mahidol.ac.th/conference2016/thailand4.pdf>.
- จงจิตต์ ฤทธิรงค์; และ รินา ต๊ะดี. (2558). *ข้อท้าทายในการผลิตแรงงานฝีมือไทยเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงาน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2562, จาก http://www.ms.ipsr.mahidol.ac.th/ConferenceXI/article2558_detail.php?article_id=25.
- ปานเพชร ชินินทร; และ วิเชษฐ์ พลายมาศ. (2553). “การศึกษาปัจจัยความสำเร็จของการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานสำหรับอุดมศึกษาไทย (Work integrated Learning: Wil)”. สืบค้นเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2562, จาก http://researchconference.kps.ku.ac.th/article_7/pdf/o_edu04.pdf.
- พระราชบัญญัติมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562. (2561, 17 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 135 ตอนพิเศษ หน้า 19-21.
- พระราชบัญญัติยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580. (2561, 13 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 135 ตอนที่ 82ก หน้า 1-71.
- สมาคมสหกิจศึกษาไทย. (2553). *ประมวลสาระชุดฝึกอบรมสหกิจศึกษา เล่ม 2*. กรุงเทพฯ: สมาคมสหกิจศึกษาไทย.
- สายก้อน; และ ไพฑูรย์ อินตะขัน. (2555). คุณลักษณะของบัณฑิตสาขาวิชาการบัญชีที่พึงประสงค์. *วารสารมาลีนิมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี*. 77-86.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2556). *แผนการดำเนินการส่งเสริมสหกิจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2556-2558*. กรุงเทพฯ: พิมพ์รุ่ง.

สุรเกียรติ์ ชาติวัฒน์วิทย์. (2561). คุณลักษณะบัณฑิตที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศไทยตามแนว “ประเทศไทย 4.0” วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี. 404-416.

Cronbach, Lee J. (1990). *Essential of psychological Testing*. 3rded. New York: Harper Row.

Finegold, D. and Notabartolo, A.S. (2010). *21st-century competencies and their impact: An Interdisciplinary literature review*. The William and Flora Hewlett Foundation. Retrieved November 12, 2014, from http://www.hewlett.org/uploads/21st_Century_Competencies_Impact.pdf.

Kavanagh, M. and Drennan, L. (2008). What skills and attributes does an accounting graduate need? Evidence from student perceptions and employer expectations. *Accounting & Finance*. 279–300.

Likert, Rensis. (1967). *A Technique for the measurement of Attitude*. Chicago: Rand me Nally Company.

OECD. (2018). *Preparing our youth for an inclusive and sustainable world*. Paris: OECD.

World Economic Forum. (2016). *The 10 Skills You Need to Thrive in the Fourth Industrial Revolution*. Retrieved from: <https://www.weforum.org/agenda/2016/01/the-10-skills-you-need-to-thrive-in-the-fourth-industrial-revolution/>

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rded. New York: Harper and Row Publication.

Translated Thai References

Chareonwongsak, K. (2016). *Thailand Education in Thailand 4.0*. Retrieved from <http://www.li.mahidol.ac.th/conference2016/thailand4.pdf>. (in Thai)

Chinintorn, P.;& Plaimart, W. (2010). *Success of education integrated with the work of higher education for Thailand*. Retrieved from http://researchconference.kps.ku.ac.th/article_7/pdf/o_edu04.pdf. (in Thai)

Higher Education Standards Act B. E. 2019, (2019, 17 August). *Royal Gazette*. Vol.135 Part 135special. 19-21. (in Thai)

Office of the Higher Education Commission. (2013). *Action Plan for Cooperative Education in Higher Education Institutions 2013-2015*. Bangkok: Thai rung. (in Thai)

Rittirong J. and Reena T. (2015). *Challenges in Producing Thai Skilled Labor for AEC Job Market*. Retrieved from http://www.ms.ipsr.mahidol.ac.th/ConferenceXI/article2558_detail.php?article_id=25. (in Thai)

Saikon, M. and Intakhan, P. (2012). Desirable Characteristics of Accounting Degree. *Lampang Rajabhat University Journal*. 77-86.

Tadawattanawit, S. (2018). The characteristics of the graduates in accordance with the development of Thailand according to the “Thailand 4.0” Economic Model. *Dusit Thani College Journal*. 12(2): 404-416. (in Thai)

Thai Association for Cooperative Education. (2012). *Manual for Cooperative Education Provision*, Bangkok. (in Thai)

The National Strategy Act B. E. 2017–2036, (2017, 13 October). *Royal Gazette*. 1-71. (in Thai)